

1234567

שכליות, ויום החמישים עולה לכאן ולכאן. ומזה (ש)בארתי שהקב"ה בחסדו פתח לנו שערי בינה. וכן כזה מתפללין ותן בלבינו להבין ולהשכיל. וכן תפילות שלמה המלך ע"ה. (א"כ)¹⁵ כל יום מהו' שבועות הוא נס בפני עצמו, ואפילו אם ימות אין כאן ברכה לבטלה לשעבר¹⁶. גם בזה יתיישב מה שנאמר¹⁷ במרגלים יום לשנה יום לשנה. ותחילת המחשבה תימא וכי זה מדת הדין ללקות שנה נגד יום אחד. גם מה שכפל יום לשנה יום לשנה. ולפי אשר ביארתי אתי שפיר שר"ל יום לשנה מדה כנגד מדה, שהטבתי לכם ועשיתי שנה ליום כמו שחשבתי לכם שתשיגו שכליות במ' יום, כמו מרע"ה כנגד חלקו, שאותו מ' יום יגזרו עליכם למ' שנה. ותדע שהרי בסוף מ' שנה נאמר¹⁸ הואיל משה באר את התורה, ופירש"י בשבעים לשון, וכן נאמר¹⁹ ולא נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע עד היום הזה וכו' והצור תמים פעלו.

גם יש לדרוש בכאן בחג השבועות שנוהגין להרבות בסעודה יותר מכל המועדים שאוכלין בשר דגים וחלב. ונ"ל יש כאן תרי טעמים ונמשכין לחד טעמא כי בכל המועדים אינו אלא רק קרבן אחד האמור בפ' פנחס²⁰ ובשבועות מקריבין עוד קרבן כאמור בפ' אמור²¹ והקרבת על הלחם פי' בשביל הלחם ואין זה אותו קרבן האמור בפ' פנחס. וצריך אני לבאר ג"כ מאיזה טעם מקריבין שתי קרבנות²² והבן. ע"כ נוהגין לתקן דברים אפויים זכר למנחת ביכורים, ומאז יש תימא למה אנו אין מזכירין הקרבן האמור בפ' אמור בתפלה כמו²³ אותו קרבן האמור בפ' פנחס, ויעלו²⁴ לנו כאילו הקרבנוהו על המזבח, שנאמר²⁵ ונשלמה פרים שפתינו. ושאלתי מרבתי ולא מצאתי²⁶ אחד מהם שהשיב לי כהוגן. ונ"ל שאין שילום שפתינו שייך רק בקרבן שכולו כליל ולא נמצא לבן אדם הנאה בו, כמו כן אין אנו נהנין מן הדיבור, והיינו עולה שמקריבין בפ' פנחס הוא כולו כליל, אכן בקרבן ביכורים שנאכלת והעולה טפל לה שנאמר²⁷ והקרבת על הלחם, פי' בשביל הלחם אין שייך לומר שישלמו שפתינו אותו קרבן, והבן.

גם מנהג בכל מדינת אשכנז שביום השבועות מזמין הראש²⁸ לתלמידים ולבכורים לסעודה ומרבים בסעודה, ולא נתברר לי טעם למה. ונ"ל שיום שבועות נקרא יום טבוח שאם לא קבלו התורה היו כולם נהרגים²⁹, ואמר רב כהנא אעביד י"ט לרבנן שאלמלא קבלת התורה כמה נחמן איכא בשוקא³⁰. וזה שכתב³¹ בפייט בסוף אוהרת (ראשית)³² עצרת ויום טבוח ראיי' חגיגה שמחה והקהל ותיקון גדול, שמעינן שעצרת ויום טבוח תרי עניינים. ובמס' חגיגה³³ מתניתי' וגמרא משמע שעצרת נקרא יום טבוח על שם הקרבנות חגיגה ראייה ושמחה. ואין בידי להשוות הדיעות לעת הזאת. וצ"ע.

15 ע"כ ג.ג.ש. 16 על שעבר ג.ג.ש. 17 במדבר יד, לד. 18 דברים א, ה. 19 דברים כט, ג. 20 במדבר כח, כט. 21 להלן כג, יח. 22 בשבועות ולא כשאר הרגלים, היינו משום שיהא לנו הכר יתרון על ר"ח, ובפסח איכא הכר מצה, ובסוכות סוכה, ובשבועות יהא לנו הכר שמקריב ב' קרבנות, והבן ג.ג.ש. 23 שאנו מזכירין ג.ג.ש. 24 ויעלה ויבא ש. וע"ע בכת"י ג.ג.ש. 25 הושע יד, ג. 26 משיב לי כהוגן ג.ג.ש. 27 פסוק יח. 28 ישיבה ש.ג.ש. 29 שבת פח, א. 30 לפנינו קידושין לג, א "רב נחמן שדר כו' אמר אי לאו תורה כמה נחמן בר אבא איכא בשוקא" ל"מ הלשון שכי' המחבר. 31 וזהו שישד ש. 32 תיבה זו "ראשית" לא נמצא. 33 יז, א.